

МІСЦЕ ЕЛЕКТРОННОЇ ТОРГІВЛІ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН УКРАЇНИ

© 2015 МАЛОВИЧКО С. В.

УДК 339.13, 339.17

Маловичко С. В. Місце електронної торгівлі в системі економічно-правових відносин України

Активний розвиток електронної торгівлі, як нової форми здійснення господарської діяльності, зумовлює необхідність визначення норм поведінки, тобто особливих правових норм, що регулюють і закріплюють права, обов'язки, гарантії та відповідальність учасників цих відносин. На сьогодні законодавча база регулювання електронної торгівлі в Україні є недостатньо розвинутою – відсутній єдиний Закон України щодо регулювання цього виду економічної діяльності, однак у деяких нормативно-правових актах встановлені окремі її аспекти, аналіз яких обумовлює актуальність теми дослідження. Метою статті є проведення комплексного аналізу законодавчо-правових засад функціонування та механізмів регулювання торгівлі на підприємствах України, визначення їх особливостей та перспектив подальшого формування нормативно-правової бази. Розглянуто особливості правовідносин у сфері електронної торгівлі підприємств в Україні. Окремо розглянуто специфіку законодавчо-правового регулювання електронної торгівлі з позицій різноманітних методичних підходів до визначення місця електронної торгівлі в системі економічно-правових відносин держав.

Ключові слова: електронна торгівля, електронна комерція, герменевтичний підхід, законодавче регулювання електронної торгівлі.

Табл.: 1. **Бібл.:** 12.

Маловичко Світлана Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент, завідувачка кафедри маркетингу та менеджменту, Донецький національний університет економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського (вул. Островського, 16, Кривий Ріг, Дніпропетровська область, 50005, Україна)
E-mail: svetlana.malovichko@mail.ru

УДК 339.13, 339.17

UDC 339.13, 339.17

Маловичко С. В. Место электронной торговли в системе экономико-правовых отношений Украины

Активное развитие электронной торговли, как новой формы осуществления хозяйственной деятельности, вызывает необходимость определения норм поведения, то есть особых правовых норм, регулирующих и закрепляющих права, обязанности, гарантии и ответственность участников этих отношений. В настоящее время законодательная база регулирования электронной торговли в Украине является недостаточно развитой – отсутствует единый Закон Украины о регулировании этого вида экономической деятельности, однако в некоторых нормативно-правовых актах установлены отдельные ее аспекты, анализ которых обуславливает актуальность темы исследования. Целью статьи является проведение комплексного анализа законодательно-правовых основ функционирования и механизмов регулирования электронной торговли на предприятиях Украины, определение их особенностей и перспектив дальнейшего формирования нормативно-правовой базы. Рассмотрены особенности правоотношений в сфере электронной торговли предприятий в Украине. Отдельно рассмотрена специфика законодательно-правового регулирования электронной торговли с позиций различных методических подходов к определению места электронной торговли в системе экономически-правовых отношений государств.

Ключевые слова: электронная торговля, электронная коммерция, герменевтический подход, законодательное регулирование электронной торговли.

Табл.: 1. **Библ.:** 12.

Маловичко Светлана Викторовна – кандидат экономических наук, доцент, заведующая кафедрой маркетинга и менеджмента, Донецкий национальный университет экономики и торговли им. М. Туган-Барановского (ул. Островского, 16, Кривой Рог, Днепропетровская область, 50005, Украина)

E-mail: svetlana.malovichko@mail.ru

Malovychko S. V. Place of Electronic Commerce in the System of Economic-Legal Relations of Ukraine

Active development of electronic commerce as a new form of implementing the economic activities, calls for the definition of standards of conduct, i.e. specific legal regulations, setting forth the rights, duties, guarantees and responsibilities of participants in these relations. At present, the legislative framework for regulation of e-commerce in Ukraine remains underdeveloped – there isn't a uniform Law of Ukraine on the regulation of this kind of economic activity, though in some legal acts separate aspects are established, an analysis of which provides for the relevance of the research topic. The article is aimed at conducting a comprehensive analysis of legislative-legal frameworks of operation and mechanisms for regulating the e-commerce at enterprises of Ukraine, determination of their characteristics and prospects for further development of the regulatory and legal framework. Peculiarities of legal relations in the sphere of electronic commerce by enterprises in Ukraine has been considered. Separately were addressed specifics of legislative-legal regulation of e-commerce from the perspective of different methodological approaches to defining the place of electronic commerce in the system of economic-legal relations between the States.

Key words: e-trade, e-commerce, hermeneutic approach, legislative regulation of electronic commerce.

Tabl.: 1. **Bibl.:** 12.

Malovychko Svitlana V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Head of the Department, Department of Marketing and Management, Donetsk National University of Economy and Trade named after M. Tugan-Baranovsky (vul. Ostrovskoho, 16, Kryvyi Rih, Dnipropetrovsk region, 50005, Ukraine)

E-mail: svetlana.malovichko@mail.ru

Електронна торгівля представляє собою нову технологію ведення бізнесу, що швидко набирає темпи розвитку в умовах глобалізації. Можливим стало створення глобальної цифрової економіки, однак на сучасному етапі розвитку стримуючим бар'єром є відсутність ефективного нормативно-правового забезпечення функціонування та розповсюдження технологій електронного бізнесу. Розвиток Інтернету та інтеграційні процеси підвищили актуальність електронної торгівлі, однак стали підґрунтям для великої кількості юридичних проблем, що пов'язані з безпекою та право-

вою юрисдикцією угод. На сьогодні в Україні не існує законодавчої бази, що безпосередньо встановлює правові норми здійснення електронної торгівлі, однак в певних нормативно-правових актах простежуються деякі аспекти її функціонування. Аналіз законодавчо-правових засад функціонування та механізмів регулювання торгівлі на підприємствах України дозволить визначити характерні тенденції та особливості її регулювання, що може стати основою для підвищення якості подальших досліджень та розробок у сфері нормативно-правового забезпечення розвитку електронної торгівлі в державі.

Дослідженню законодавчо-правових засад функціонування та механізмів регулювання торгівлі на підприємствах України присвячені роботи таких вчених, як Желіховський В. М. [3], Матвієнко О. С. [5], Чучковська А. В. [12], Малковський А. А., Богуславський М. М., Руденко О. В. та інші. Однак більшість досліджень сфокусовані на аналізі більш широкого кола операцій в межах електронної комерції, адже в міжнародних нормативно-правових актах не існує відмітних рис між цим поняттям і терміном «електронна торгівля». Проте такий підхід у національному масштабі є недостатньо об'єктивним і потребує подальшої розробки.

Метою даної статті є проведення комплексного аналізу законодавчо-правових засад функціонування та механізмів регулювання торгівлі на підприємствах України, визначення їх особливостей та перспектив подальшого формування нормативно-правової бази.

Разом із новими формами ведення бізнесу виникає необхідність формування законодавчого забезпечення їх функціонування з метою уникнення фінансових та юридичних злочинів, встановлення легітимних бар'єрів та правил роботи. Електронна торгівля представляє собою складний об'єкт правового регулювання: по-перше, через те, що досі розвивається та має досить динамічні темпи зростання, а по друге – за своєю природою має транснаціональний характер, що призводить до виникнення проблем, пов'язаних із юрисдикцією торговельної операції [1].

Формування законодавства є традиційно еволюційним процесом адаптування з метою задоволення потреб держави та суспільства. Однак за умови швидкого розвитку електронного бізнесу, постійного оновлення механізмів його функціонування виникає ситуація вибору між використанням дійсного законодавства, що не є достатньо ефективним по відношенню до новітніх тенденцій розвитку, і створенням нового закону, спеці-

ально розробленого для відповіді на них. Особливістю правовідносин у сфері електронної торгівлі є те, що вони здебільшого мають екстериторіальний характер. Однорічне застосування державою правових норм, що регулюють такі відносини, без урахування досвіду міжнародної практики і законодавства інших країн буде неефективним. На сьогодні першочерговим завданням уряду України є усунення бар'єрів та створення необхідних умов для розвитку електронної торгівлі, і лише після цього можливим стане формування жорстких правил та порядку організації такої форми ведення бізнесу.

Аналіз літературних джерел, присвячених дослідженню законодавчо-правових засад функціонування електронної торгівлі на підприємствах України, дозволив визначити кілька методичних підходів до визначення місця електронної торгівлі у системі економічно-правових відносин держави. Загальна характеристика даних підходів відображена у *табл. 1*.

З позиції *історичного підходу* правові засади функціонування електронної торгівлі в Україні розглядає Желіховський В. М. Він зазначає, що в Україні право та юридична практика останніх років «...сприйняли електронний бізнес, становлення якого збіглося з процесом загальної модернізації вітчизняної правової системи. Проте переважна більшість правовідносин між учасниками електронної комерції дотепер не регулюється спеціальними, адресованими їм законами або іншими джерелами права» [3]. На сьогодні постійно створюються та еволюціонують угоди про електронний обмін даними, однак все ще зберігається фрагментарність законодавчого забезпечення розвитку електронної торгівлі. Таким чином, з позиції історичного підходу нормативно-правове регулювання електронної торгівлі на підприємствах України все ще знаходиться на стадії «зародження». Для подальшого розвитку електронного бізнесу необхідно впровадження міжнародних технічних стандартів Міжнародної організації зі стандартизації ISO, що стосуються функціонування електронної

Таблиця 1

Підходи до визначення місця електронної торгівлі у системі економічно-правових відносин України

Назва підходу	Загальна характеристика
Історичний	Заснований на вивченні державно-правових явищ у їхньому виникненні та розвитку. В основі методу лежить вивчення реальної історії електронної торгівлі (комерції) в Україні та прав підприємств як елементів суспільства в їх конкретному різноманітті; виявлення історичних фактів і на цій основі розумове відтворення історичного процесу, що розкривається через логіку, закономірності їх розвитку
Герменевтичний	Ґрунтується на сукупності принципів і методів тлумачення й інтерпретації понять «електронна комерція» та «електронна торгівля» в нормативно-правових та інших правових документах, а також наукових монографіях й інших письмових праць вчених, присвячених розвитку законодавства України
Порівняльний	Спрямований на виявлення подібних і відмінних ознак між правовими і державними системами різних країн, особливостей національного та міжнародного регулювання функціонування електронної торгівлі. Методологія порівняльного підходу ґрунтується на порівняльному методі та взаємопов'язаних із ним інших наукових методів, що дає можливість досліджувати їх у широкому соціальному контексті, єдності економічних, соціальних, етнічних і інших чинників правового розвитку. За допомогою порівняльного методу виявляється загальне й особливе, пізнаються різноманітні історичні шаблони розвитку електронної торгівлі, визначаються тенденції її розвитку
Системний	Досліджуються статичні, структурні, динамічні компоненти та властивості електронної торгівлі, її прояви, генетичні та функціональні зв'язки, взаємодії із середовищем за допомогою методів аналізу, синтезу, функціонального, структурного та інших

Джерело: розроблено автором на основі [2].

комерції, та прийняття Закону України «Про електронну комерцію», який, за визначенням фахівців, відповідає міжнародним стандартам та відповідає вимогам Європейського Союзу (ЄС) [4], що є особливо актуальним у контексті інтеграційних процесів.

Герменевтичний підхід до аналізу особливостей законодавчої бази розвитку електронної торгівлі на підприємствах України є найбільш складним, що пов'язано зі специфікою перекладу англійського терміна «e-commerce» українською або російською мовами. Електронна комерція, електронний бізнес та електронна торгівля, як новітні форми економічної діяльності, сформувалися саме в США, тому необхідно брати до уваги регулючі акти цієї країни та інших розвинутих держав. Однак при перекладі терміна діяки вчені використовують дослівне визначення «комерція», а інші – звужують поняття до «торгівля» [5].

На сьогодні українське законодавство не визначає такого поняття, як «електронна торгівля», однак Закон України «Про захист прав споживачів» дозволяє суб'єктам торговельної діяльності укладати договори на відстані, а також поза торговельними або офісними приміщеннями за допомогою засобів дистанційного зв'язку, і тим самим обумовлює функціонування електронної торгівлі та визначає її як об'єкт правового регулювання. Так, п. 8 ст. 1 Закону встановлює, що договір, укладений на відстані – це договір, укладений продавцем (виконавцем) зі споживачем за допомогою засобів дистанційного зв'язку. У ст. 1 Закону закріплюються визначення засобів дистанційного зв'язку як телекомунікаційних мереж, поштового зв'язку, телебачення, інформаційних мереж (у т. ч. Інтернет) [6].

Електронна торгівля в Україні регулюється наказом Міністерства економіки України № 19.04.2007 р. № 103 «Про затвердження Правил продажу товарів на замовлення та поза торговельними або офісними приміщеннями». У документі визначається поняття «дистанційна торгівля» як «форма продажу товарів поза торговельними або офісними приміщеннями, за якої вибір товару та його замовлення не збігаються у часі з безпосереднім передаванням вибраного товару споживачем» [7], що передбачає укладання договору купівлі-продажу поза торговельними або офісними приміщеннями, у тому числі і торгівлю через Інтернет.

Комісією ООН з права міжнародної торгівлі (*United Nations Commission on International Trade Law – UNCITRAL*) розроблений модельний закон, який англійською називається *UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce*, в автентичному тексті російською мовою (однією з офіційних мов ООН) має назву «Типовой закон об электронной торговле Комиссии ООН по праву международной торговли». При цьому термін «торговельна діяльність» у російському тексті пропонується трактувати досить розширено. Відносини такого типу включають «будь-які торговельні угоди про постачання товарів чи послуг або обмін товарами, або послугами; дистриб'юторські угоди; комерційне представництво та агентські відносини; факторинг; лізинг; будівництво промислових об'єктів; надання консультативних послуг;

інжиніринг; купівлю / продаж ліцензій; інвестування; фінансування; банківські послуги; страхування; угоди про експлуатацію або концесії; спільні підприємства та інші форми промислового або підприємницького співробітництва; перевезення товарів та пасажирів повітряним, морським, залізничним або автомобільним транспортом» [8]. Спостерігається певна нелогічність в охопленні терміном «торговельна діяльність» усіх видів комерційної діяльності, тому більш точним був би переклад закону – «Модельный закон об электронной коммерции Комиссии ООН по праву международной торговли».

Протягом останніх років у Верховній Раді України було зареєстровано кілька проектів Закону України «Про електронну торгівлю» (№ 3114 від 17.02.2003 р., № 2131 від 12.09.2006 р., № 6086-2 від 16.03.2010 р.). Однак якщо перші два проекти містили таку дефініцію: «Електронна торгівля – укладання шляхом обміну електронними документами будь-яких цивільно-правових угод, а також придбання і здійснення з використанням електронних засобів інших прав і обов'язків у сфері підприємницької діяльності» [9, 10], то третій, на сьогодні актуальний, проект визначає електронну торгівлю як «передбачені законодавством дії і операції при оформленні та здійсненні правочинів із продажу/постачання товарів, виконанні робіт, надання послуг та/або здійснення інших дій, спрямованих на отримання прибутку, які виконуються у дистанційний спосіб із застосуванням електронних засобів і технологій у інформаційно-телекомунікаційних системах й мережах загального користування. У тому числі до товарів, робіт і послуг відносяться такі товари, роботи і послуги, які існують виключно у електронному вигляді», при цьому необхідно зауважити, що термін зазначено у Законі як «електронна торгівля (комерція)» [11]. Визначення терміна в перших двох проектах є більш вузьким, однак сам термін не відповідає його визначенню. Що стосується третього проекту, то написання терміна як «електронна торгівля (комерція)» та його визначення хоча і відповідають міжнародним стандартам, але формують підґрунтя для виникнення в подальшому розбіжностей у законодавстві з цього питання.

Порівняльний підхід дозволяє визначити межі відставання України від інших держав у процесі розроблення та впровадження нормативно-правового базису функціонування електронної торгівлі на підприємствах. Створення правового забезпечення відносин у межах електронного бізнесу на рівні міжнародних організацій у більшості країн світу розпочалося лише з 90-х років ХХ століття.

Причиною розробки стала поява нових засобів, за допомогою яких сторони здійснювали обмін інформацією, а саме – використовували при укладанні правочинів сучасні методи зв'язку [12]. На сьогодні в ЄС прийнятий цілий ряд актів, спрямованих на врегулювання відносин у сфері електронної комерції (торгівлі). Серед них: Директива ЄС «Про деякі правові аспекти послуг інформаційного суспільства, у тому числі електронної комерції, на внутрішньому ринку», Директива ЄС «Про правові підстави для використання електронних підписів» та ін. Більшість

інших держав світу перебуває у стадії формування законодавства про електронну комерцію (торгівлю).

Системний підхід до визначення особливостей функціонування електронної торгівлі на підприємствах України на сьогодні є недостатньо розвиненим, адже механізми регулювання не закріплені одним нормативно-правовим актом. Більшість існуючих нормативних актів навіть у сфері електронної комерції вузькоспеціалізовані (Закон України «Про електронний цифровий підпис»; Закон України «Про електронний документ та електронний документообіг»; Закон України «Про платіжні системи та переказ грошей в Україні»; Закон України «Про обов'язковий примірник документів»; Закон України «Про інформацію» та ін.), а тому неприйнятні для застосування в торговельній діяльності.

Чучковська А. В. зазначає, що до формування законодавства, яке б врегулювало відносини у сфері електронної комерції (торгівлі), існує два підходи. «Перший – прийняття комплексного нормативного акта про електронну комерцію та окремого закону про електронні підписи, другий – прийняття двох і більше нормативних актів, кожен з яких регулює окрему групу відносин у сфері електронної комерції: відносини, пов'язані із вчиненням правочинів через мережі електрозв'язку у сфері господарювання; відносини, пов'язані із використанням електронних документів; відносини, пов'язані із використанням електронного цифрового підпису» [12]. Що знову ж підкреслює необхідність прийняття Закону «Про електронну комерцію», який врегулював би відносини, що виникають під час здійснення операцій в межах електронної торгівлі, встановив чітке визначення понять «електронна торгівля» та «електронний документ», визначив правовий статус підприємця та особливості використання ним переваг електронного бізнесу.

У розвинених країнах світу розвиток електронної комерції (торгівлі) здійснюється під контролем та за підтримки національних органів влади, що на початковому етапі розвитку значно спрощує процедури вирішення питань щодо економічного та правового аспектів функціонування електронного ринку. В Україні через відсутність необхідної законодавчої бази цей процес розвитку проходить «стихийно», що має негативні наслідки не тільки для темпів розвитку галузі, а й для безпеки підприємств. Як елемент глобальної електронно-інформаційної технології здійснення економічної діяльності електронна торгівля становить собою об'єкт обов'язкового державного регулювання. Динамічні темпи розвитку та технічні особливості встановлюють специфіку правового регулювання, адже в умовах відсутності ефективного державного та міжнародного контролю електронний бізнес є сприятливим середовищем для поширення протизаконних дій, що негативно вплинуть не тільки на діяльність підприємств, а й на лояльність споживачів до електронної торгівлі. Крім того, незаконна діяльність у сфері електронної торгівлі може спричинити збитки державі і навіть створити погрозу для її національної безпеки через ухилення від сплати податків, вивезення капіталів за кордон, торгівлю забороненими товарами та ін. Значний потенціал

електронної торгівлі на підприємствах України обумовлює необхідність приділення окремої уваги формуванню законодавчої та нормативно-правової бази розвитку електронної торгівлі в країні, а також дослідженню організаційно-правових проблем підвищення ефективності її регулювання.

Як вже зазначалося вище, розвиток електронної торгівлі тягне за собою значні складнощі у сфері правового регулювання. Окрему проблему для формування ефективного правового механізму регулювання складають темпи та значний потенціал розвитку електронного ринку в умовах глобалізації, що викликає необхідність постійного контролю та подальшого вдосконалення законодавчої бази з метою забезпечення адекватної відповіді на вимоги ринку, підприємств та споживачів. Іншою проблемою, що повинна вирішуватися не на національному, а на глобальному рівні, є те, що електронна торгівля не враховує наявності національних бар'єрів та традиційних засобів формування контактів між контрагентами, підприємством та кінцевим споживачем. Легкість у поширенні інформації, з одного боку, забезпечує успішний розвиток електронної торгівлі, а з іншого – представляє собою погрозу для підприємства та держави з позиції безпеки.

Законодавство України щодо регулювання електронної торгівлі підприємств ще не сформовано. Саме тому при подальшому розвитку нормативно-правового забезпечення цього виду господарської діяльності необхідно врахувати основні його особливості: 1) зміна характеру інформації та технологій призводить до швидкого «старіння» законодавства; 2) національна законодавча база за умови збереження темпів розвитку електронної торгівлі стане недостатньою для управління, тому всі нормативно-правові акти мають відповідати міжнародним стандартам і тенденціям розвитку не тільки національного, а й глобального електронного ринку.

ВИСНОВКИ

Таким чином, на сьогодні в Україні спостерігається чітка тенденція до необхідності встановлення жорсткої нормативно-правової бази щодо регулювання електронної торгівлі. При цьому необхідно передбачити, що на початковому етапі розвитку підприємствам необхідна не лише державна підтримка, а й впровадження окремих елементів управління процесами електронної торгівлі з боку уряду. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Swindells Ch. Legal regulation of electronic commerce / C. Swindells and K. Henderson // Journal of Information Law and Technology. – 1998. – Vol. 3 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://strathprints.strath.ac.uk/2499/>
2. Гусарко С. Д. Юридична деонтологія / С. Д. Гусарко, О. Д. Тихомиров – К.: Знання, 2010. – 495 с.
3. Желіховський В. М. Правові засади електронної комерції в Україні: дис. ... канд. юрид. наук / В. М. Желіховський. – Київ, 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://e-works.com.ua/work/4073_Pravovi_zasadi_elektronnoi_kommercii_v_Ykraini.html

4. Про електронну торгівлю : проект Закону України. Висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Раді України від 03.04.2003 р. // Верховна Рада України, 04.12.2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.gska2.rada.gov.ua

5. **Матвієнко О. С.** Електронна комерція: поняття та законодавче закріплення в Україні / О. С. Матвієнко // Правове регулювання економіки : зб. наук. пр. – 2008. – С. 219 – 230 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.readera.org/article/elektronna-komertsia-ponjattja-ta-zakonodavche-10112706.html>

6. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 р., № 1023-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>

7. Наказ Міністерства економіки України «Про затвердження Правил продажу товарів на замовлення та поза торговельними або офісними приміщеннями» від 19.04.2007 р., № 103 // Офіційний вісник України. – 2007. – № 80. – Ст. 2982.

8. Типовой закон об электронной торговле Комиссии Организации Объединенных Наций по праву международной торговли [Электронный ресурс] – Режим доступа : http://www.uncitral.org/uncitral/ru/uncitral_texts/electronic_commerce.html

9. Проект Закону України «Про електронну торгівлю» № 3114 від 17.02.2003 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=14256

10. Проект Закону України «Про електронну торгівлю» № 2131 від 12.09.2006 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=27982

11. Проект Закону України «Про електронну торгівлю» № 6086-2 від 16.03.2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF4P202A.html

12. **Чучковська А. В.** Правове регулювання електронної комерції в Україні : навч. посіб. / А. В. Чучковська. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 224 с.

REFERENCES

Chuchkovska, A. V. *Pravove rehulivannia elektronnoi komertsii v Ukraini* [Legal regulation of e-commerce in Ukraine]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2007.

Husarko, S. D., and Tykhomyrov, O. D. *Yurydychna deontologhiia* [Legal deontology]. Kyiv: Znannia, 2010.

[Legal Act of Ukraine] (2003). www.gska2.rada.gov.ua

[Legal Act of Ukraine] (1991). <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1023-12>

[Legal Act of Ukraine] (2007).

[Legal Act of Ukraine] (2003). http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=14256

[Legal Act of Ukraine] (2006). http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=27982

[Legal Act of Ukraine] (2010). http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF4P202A.html

Matviienko, O. S. "Elektronna komertsii: poniattia ta zakonodavche zakriplennia v Ukraini" [E-commerce: the concept and legislative strengthening in Ukraine]. <http://www.readera.org/article/elektronna-komertsia-ponjattja-ta-zakonodavche-10112706.html>

Swindells, C., and Henderson, K. "Legal regulation of electronic commerce". <http://strathprints.strath.ac.uk/2499/>

"Tipovoy zakon ob elektronnoy torgovle Komisii Organizatsii Obedinennykh Natsiy po pravu mezhdunarodnoy torgovli" [Model Law on Electronic Commerce, the United Nations Commission on International Trade Law]. http://www.uncitral.org/uncitral/ru/uncitral_texts/electronic_commerce.html

Zhelikhovskiy, V. M. "Pravovi zasady elektronnoi komertsii v Ukraini" [Legal basis of electronic commerce in Ukraine]. http://e-works.com.ua/work/4073_Pravovi_zasadi_elektronnoi_komercii_v_Ykraini.html